UPRAVLJANJE DRUŽB IN VLOGA DELAVSKIH PREDSTAVNIŠTEV

mag. Jože Bajuk

1. ZGODOVINA

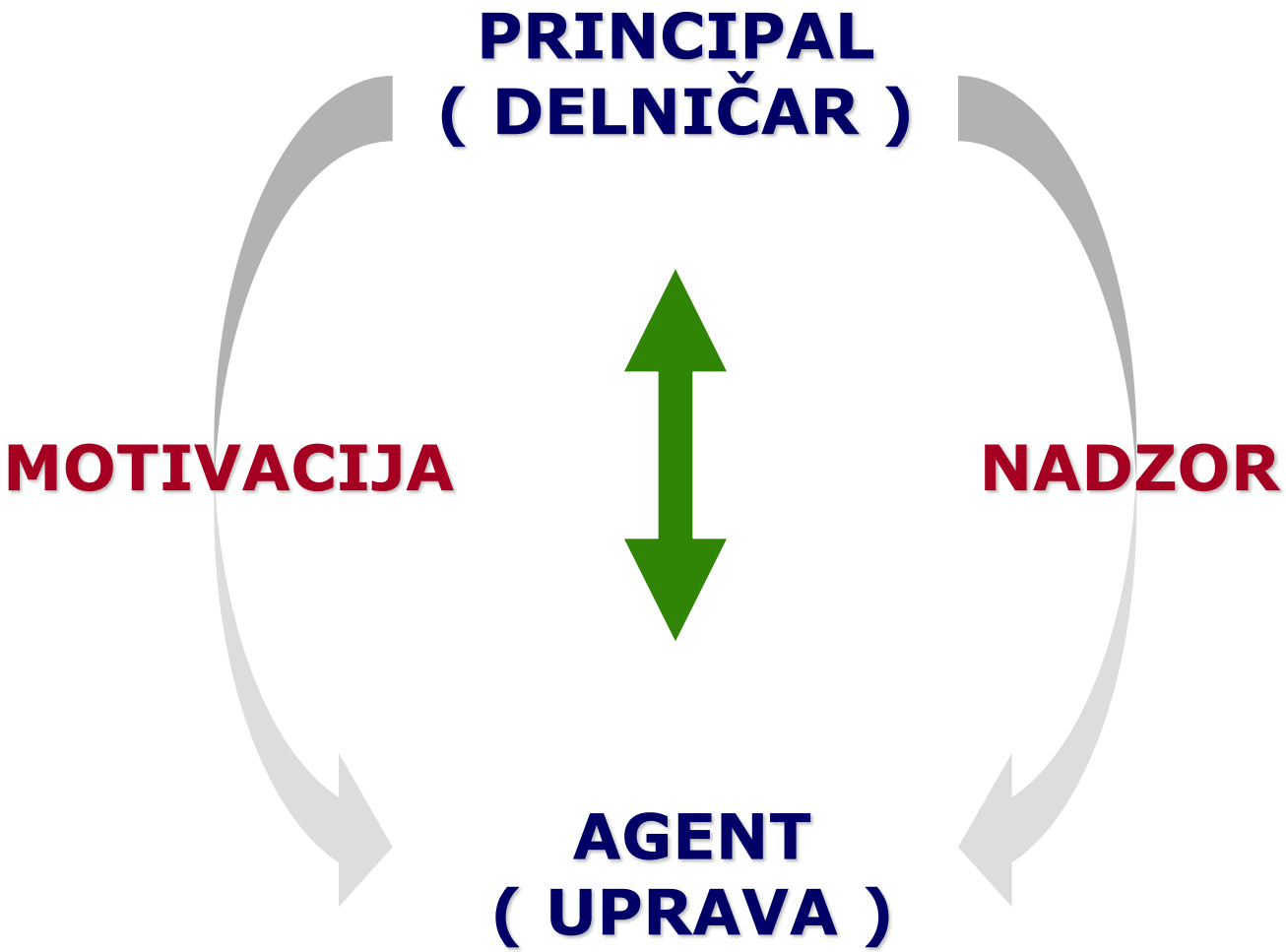
1. Nizozemsko-vzhodnoindijska družba (1602),
2. Francosko-vzhodnoindijska družba (1604),
3. Angleško-vzhodnoindijska (1621),
4. Nizozemsko-zahodnoindijska družba (1621) …

Nexus (pogodbena) teorija

vs.

Pravna subjektiviteta gospodarske družbe

TEORIJA ZASTOPNIŠTVA

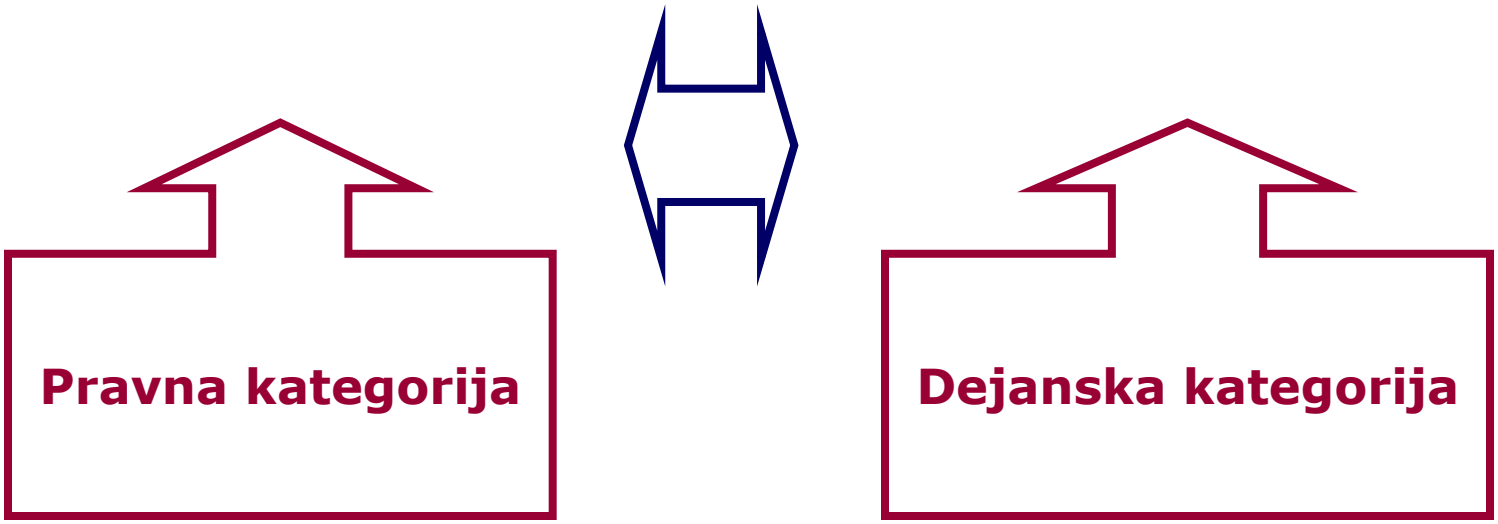
DRUŽBA ≠ PODJETJE

DRUŽBA:

- **SOCIETAS**
- **ZDRUŽENJE OSEB**

PODJETJA:

- **GOSPODARSKA ENOTA**
- **SKUPEK PREMOŽENJA IN LJUDI**

1. **PODJETJE** (VSEBINA) je ekonomski pojem; podjem, poslovni procesi;

2. **GOSPODARSKE DRUŽBE** (OBLIKA) - določa jih pravni red. So "lupina" v katerih se opravlja gospodarska dejavnost ;

3. **FIRMA** (IME) je ime gospodarske družbe oz. pravnega subjekta.

2. ZAKONSKA UREDITEV

- **OSEBNE DRUŽBE**
  - družba z neomejeno odgovornostjo
  - komanditna družba
  - tiha družba
- **KAPITALSKE DRUŽBE**
  - delniška družba
  - komanditna delniška družba
  - družba z omejeno odgovornostjo

GOSPODARSKA DRUŽBA JE PRAVNA OSEBA:

- je lahko lastnik premičnin in nepremičnin;
- lahko pridobiva pravice in obveznosti, je lahko nosilec pravic in obveznosti v pravnih razmerjih;
- lahko toži ali je tožena;
- lastnost pravne osebe pridobi z vpisom v sodni register.

ODGOVORNOST ZA OBVEZNOSTI:

- z **vsem svojim premoženjem** so odgovorni za obveznosti:
  - podjetnik posameznik,
  - družbe,
  - podjetnik posameznik ali družba za obveznosti, ki so nastale iz poslovanja tihe družbe.

- družbeniki so odgovorni za obveznosti družbe s svojim premoženjem v:
  - družbi z neomejeno odgovornostjo,
  - komplementarji v k.d. in k.d.d.

- družbeniki, ki niso odgovorni za obveznosti družbe, so:
  - delničarji v d.d.,
  - družbeniki v d.o.o.,
  - komanditisti v k.d. oz. k.d.d.

ZASTOPANJE:

- Zakon pozna zakonskega in statutarnega zastopnika ter ureja prokuro.
- Glede pooblaščencev se uporablja obligacijsko pravo.
- Zastopniki so (najpomembnejši statusnopravni obliki družb):
  - Uprava v d.d.,
  - Poslovodja v d.o.o.,
  - Posebne določbe glede Prokurista.

3. DELNIŠKA DRUŽBA

- Skupščina delničarjev

- -

- Nadzorni svet
- Uprava

- -

- Upravni odbor

SKUPŠČINA DELNIŠKE DRUŽBE

1. PRISTOJNOSTI POVEZANE Z IMENOVANJEM:
   - imenuje in odpokliče člane nadzornega sveta oz. upravnega odbora,
   - odloča o razrešnici članov nadzornega sveta in uprave,
   - imenuje revizorja.

2. POSLOVNE ODLOČITVE:
   - sprejem letnega poročila (če ga ni sprejel NS),
   - uporaba bilančnega dobička,
   - uprava lahko zahteva soglasja k posameznim odločitvam.

3. STATUSNE SPREMEMBE:
   - sprejem in spremembe statuta,
   - odločanje o zvišanju ali zmanjšanju osnovnega kapitala,
   - sklenitev podjetniških pogodb,
   - statusne spremembe,
   - odločitev o prenehanju družbe.

NADZORNI SVET DELNIŠKE DRUŽBE

1. KADROVSKE ZADEVE:
   - imenuje in odpokliče člane uprave,
   - določa nagrado članom uprave.

2. NADZOR NAD POSLOVANJEM DRUŽBE in DELOVANJEM UPRAVE:
   - sprejema letno poročilo družbe,
   - daje soglasja k določenim vrstam poslov,
   - preverja dokumente in vire za letno poročilo,
   - imenuje in spremlja delo komisij nadzornega sveta,
   - skliče skupščino,
   - drugo.

VODENJA POSLOV SE NE DA PRENESTI NA NADZORNI SVET!

NADZORNI SVET - posebni pogoji za člane nadzornega sveta

273. člen ZGD-1

(1) Član nadzornega sveta ne more biti:
- član uprave ali upravnega odbora od družbe odvisne družbe;
- prokurist ali pooblaščenec te družbe;
- član uprave druge kapitalske družbe, v katere nadzornem svetu je član uprave te družbe;
- oseba, ki je član nadzornega sveta ali upravnega odbora že v treh družbah, ali
- oseba, ki ne izpolnjuje pogojev, ki jih določa statut.

(2) Nadzorni svet lahko največ za eno leto imenuje svojega člana za začasnega člana uprave, ki nadomešča manjkajočega ali zadržanega člana uprave. V tem času ne sme delovati kot član nadzornega sveta. Ponovno imenovanje ali podaljšanje mandatne dobe je dopustno, če celotna mandatna doba s tem ni daljša od enega leta.

UPRAVNI ODBOR:

- **skliče skupščino**;
- **sprejema ukrepe pri poslovanju**, za sprejemanje odločitev o vodenju poslov.;
- **skrbi za vodenje ustreznih poslovnih knjig**;
- posamezne naloge lahko upravni odbor prenese na izvršne direktorje;
- izvaja nadzorstvene funkcije: **pregleduje in preverja knjige in dokumentacijo** družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga.

UPRAVNI ODBOR LAHKO IMENUJE IZVRŠNE DIREKTORJE

- ID so lahko hkrati tudi člani upravnega odbora.

Na izvršne direktorje lahko upravni odbor prenese naslednje naloge:

- vodenje tekočih poslov družbe,
- prijave vpisov in predložitev listin registru,
- skrb za vodenje poslovnih knjig in
- sestavo letnega poročila, h kateremu predložijo revizorjevo poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička.

ODGOVORNOST ČLANOV ORGANOV VODENJA ALI NADZORA

263. Člen ZGD-1
(1) Član organa vodenja ali nadzora mora pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovno skrivnost družbe.

(2) Člani organa vodenja ali nadzora so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki je nastala kot posledica kršitve njihovih nalog, razen če dokažejo, da so pošteno in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

(3) Članu organa vodenja ali nadzora ni treba povrniti škode, če dejanje, s katerim je bila družbi povzročena škoda, temelji na zakonitem skupščinskem sklepu. Odškodninska odgovornost člana poslovodstva ni izključena, čeprav je nadzorni svet ali upravni odbor odobril dejanje. Družba se odškodninskim zahtevkom lahko odreče ali jih pobota šele tri leta po nastanku zahtevka, če s tem soglaša skupščina in če temu pisno ne ugovarja manjšina, ki ima skupno vsaj desetino osnovnega kapitala.

(4) Odškodninski zahtevek, ki ga ima družba do člana organa vodenja ali nadzora, lahko uveljavljajo tudi upniki družbe, če jih družba ne more poplačati.

4. DELNICE

- delnica je temeljni element delniške družbe in je oblika lastniškega financiranja družbe
- delnice so:
  - sorazmerni del osnovnega kapitala d.d.,
  - vrednostni papirji (nematerializirani),
  - delnice so lahko predmet pravnega prometa,
  - vsebina članskih pravic (pravica do upravljanja, pravico do udeležbe pri dobičku, pravica do udeležbe pri likvidacijski masi),
  - delnice dajejo pravico do prednosti pri pridobivanju novih delnic.

Navadne in prednostne delnice

- **Navadne delnice**
- **Prednostne delnice** zagotavljajo imetnikom določene prednostne pravice:
  - zbirne (kumulativne), ki dajejo njenemu imetniku pravico do izplačila vseh še neizplačanih dividend, preden se imetnikom navadnih delnic izplačajo kakršnekoli dividende ;
  - udeležbene (participativne), ki dajejo imetniku poleg prednostne dividende še pravico do izplačila dividend, ki pripadajo imetnikom navadnih delnic.

Prinosniške in imenske delnice

- **Prinosniške delnice** glasijo na prinosnika in se prenašajo z izročitvijo.
- **Imenske delnice** se glasijo na ime in se prenašajo z indosamentom (če so izdane pred celotnim plačilom (začasnice), se morajo glasiti na ime).

Delnice glede in kapital družbe

- **Delnice z nominalnim zneskom** in
- **Kosovne delnice.**

5. DVOTIRNOST - ENOTIRNOST

DVOTIRNOST

- ZGD
- ZSDU
- POSEBNI ZAKONI (ZBan…)

ENOTIRNOST

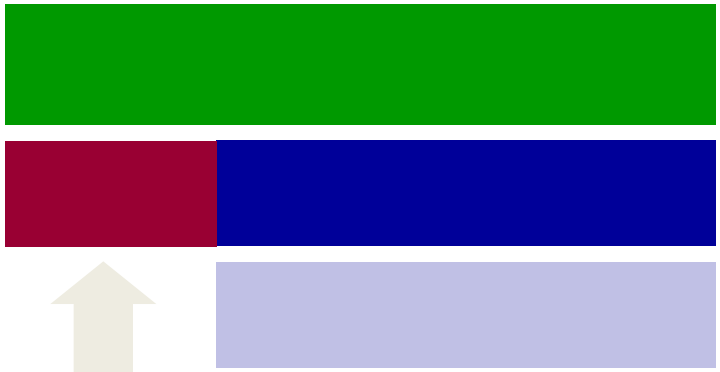
- Sprememba in dopolnitev ZGD
- ZSDU ali POSEBNI ZAKON glede participacije zaposlenih pri upravljanju
- POSEBNI ZAKONI (ZBan…)

"ENOTIRNA" D.D.

- Ustanovitev nove družbe ali
- Statutarna sprememba (sprememba organov, njihove sestave in vpisov v sod. reg.)

---

1. Sklep skupščine o spremembi statuta,
2. Imenovanje članov UO,
3. Vpis sprememb statuta v sod.reg.,
4. Začetek mandata članov UO ob dnevu vpisa,
5. Imenovanje izvršnih direktorjev s strani UO.

Odgovornost za nadzorno in poslovodno funkcijo

Odgovornost za nadzorno funkcijo (+ “netekoči” posli)

Odgovornost za poslovodno funkcijo (tekoči posli)

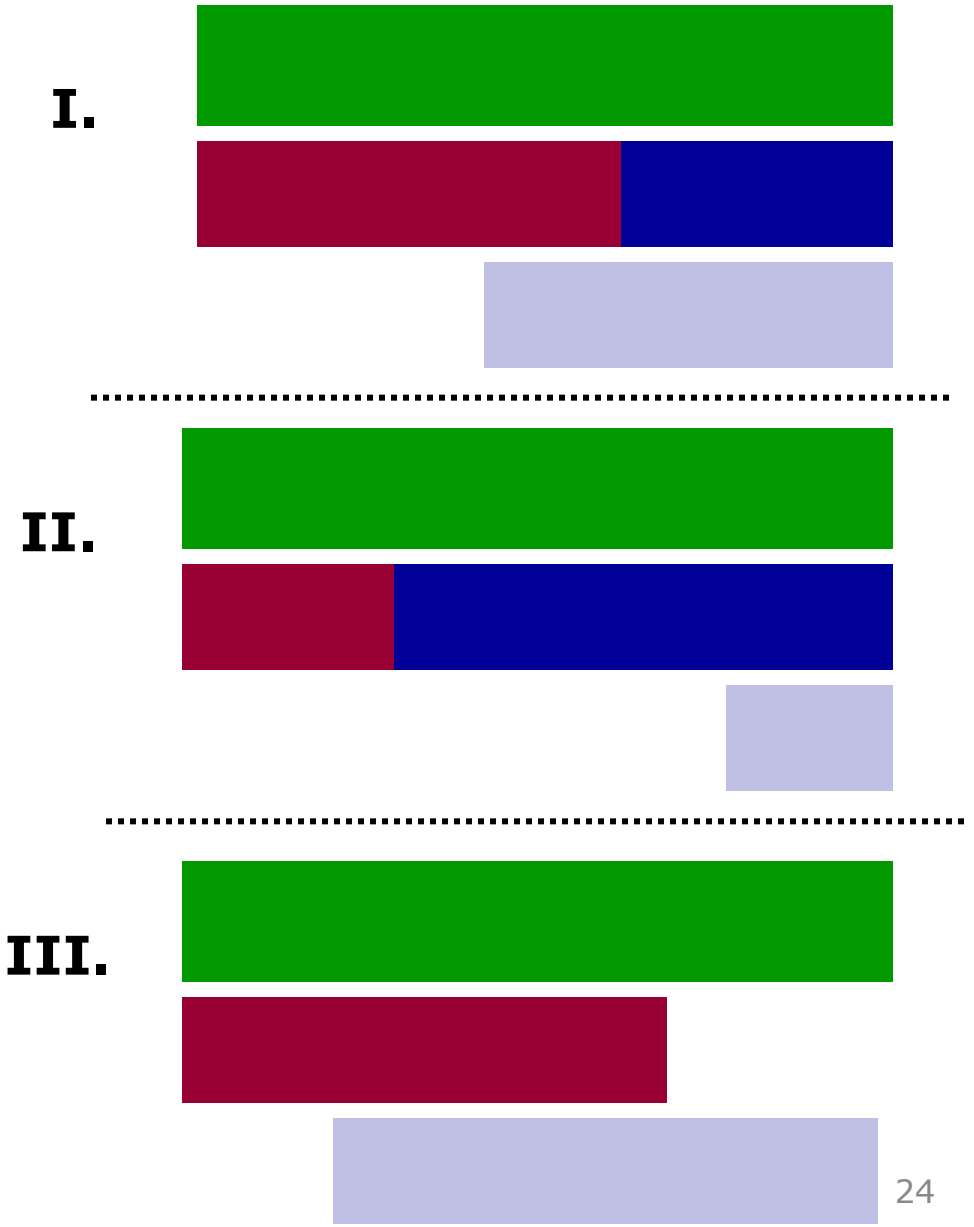
SKUPŠČINA

NADZORNI ORGAN

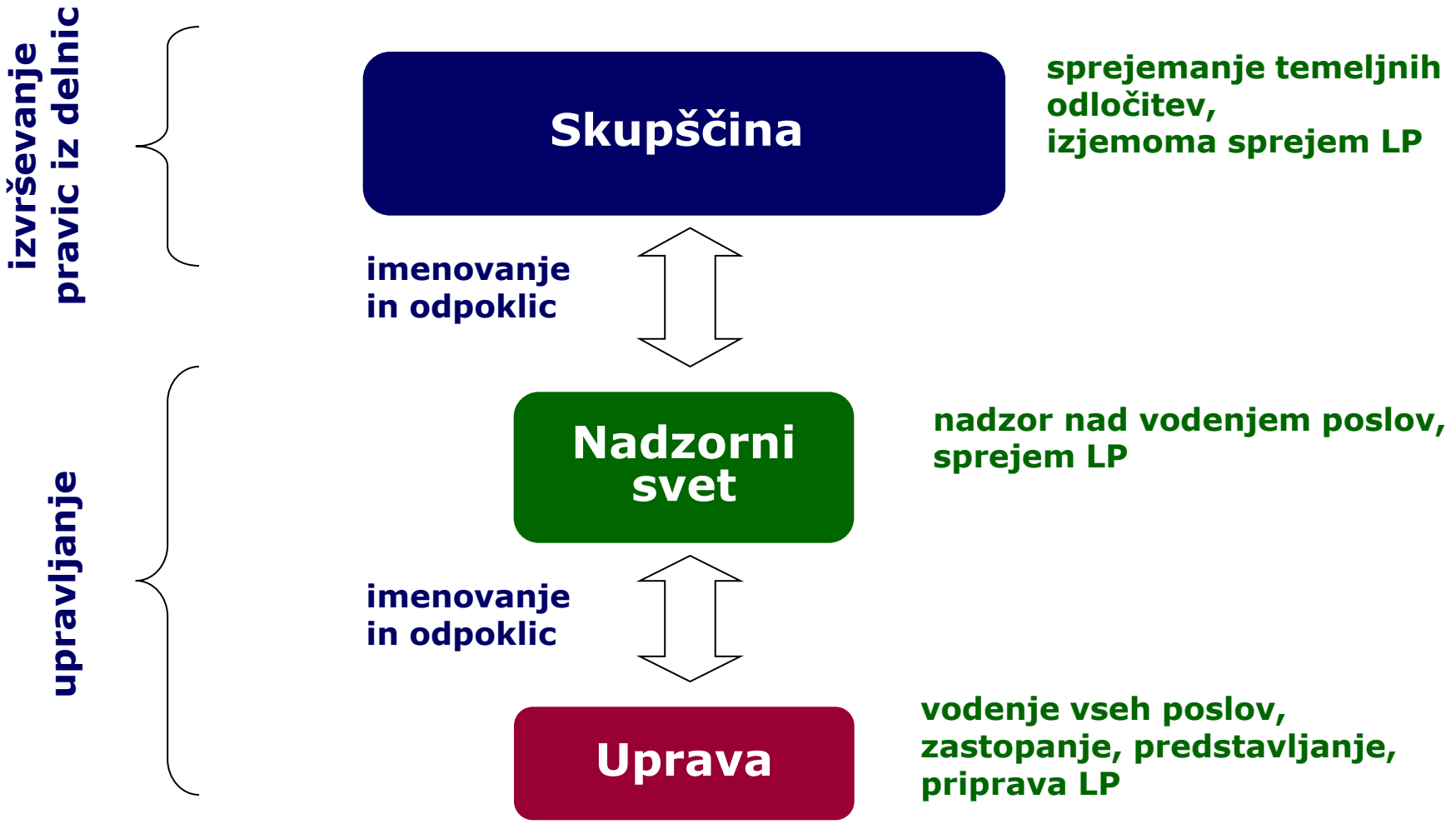
POSLOVODNI ORG.

MNG.

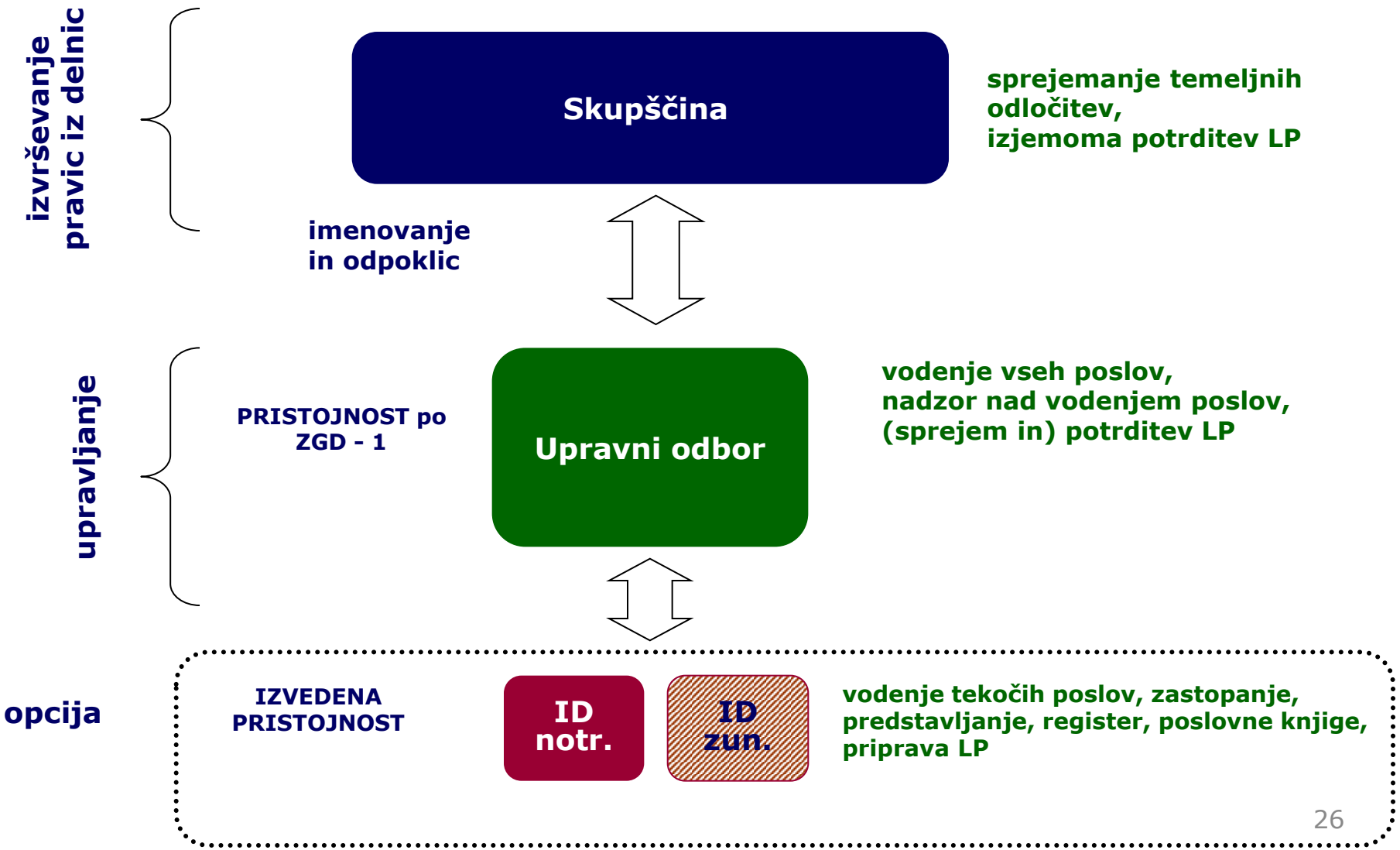
POMEN STANDARDOV UPRAVLJANJA!!!

DVOTIRNI SISTEM UPRAVLJANJA

ENOTIRNI SISTEM UPRAVLJANJA

6. ZSDU - SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU DRUŽB

Sodelovanje delavcev pri upravljanju v organih družbe se uresničuje preko predstavnikov delavcev v organih vodenja in nadzora družbe, in sicer:

1. v dvotirnem sistemu upravljanja preko predstavnikov delavcev v **nadzornem svetu družbe** ali nadzornem odboru zadruge (v nadaljnjem besedilu: nadzorni svet), lahko pa tudi preko predstavnika delavcev v **upravi družbe** ali v upravnem odboru zadruge (v nadaljnjem besedilu: delavski direktor);

2. v enotirnem sistemu upravljanja preko predstavnikov delavcev v **upravnem odboru** in v **komisijah upravnega odbora**, lahko pa tudi preko predstavnika delavcev **med izvršnimi direktorji** družbe ali zadruge.

SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU – NADZORNI SVET in UPRAVNI ODBOR

Število predstavnikov delavcev v nadzornem svetu se določi s statutom družbe, vendar ne sme biti manjše od ene tretjine članov in ne večje od polovice vseh članov nadzornega sveta družbe.

V upravnem odboru je najmanj eden izmed članov predstavnik delavcev. Število predstavnikov delavcev v upravnem odboru se določi s statutom družbe, vendar ne sme biti manjše od enega predstavnika delavcev izmed vsakokratnih treh dopolnjenih članov upravnega odbora.

Predstavnik delavcev v nadzornem svetu ali upravnem odboru ne more biti predsednik tega organa.
Svet delavcev ima pravico imenovati tudi predstavnika delavcev v komisije nadzornega sveta in upravnega odbora.

NADZORNI SVET IN UPRAVNI ODBOR – MANDAT IN DELO

Predstavnike delavcev, ki so člani nadzornega sveta ali upravnega odbora oziroma njegovih komisij, izvoli in odpokliče svet delavcev in s tem seznani skupščino družbe.
Način izvolitve in odpoklica članov nadzornega sveta ali upravnega odbora oziroma njegovih komisij, ki so predstavniki delavcev, se podrobneje določi s poslovnikom sveta delavcev.

Člani nadzornega sveta in upravnega odbora ter njegovih komisij, ki so predstavniki delavcev, zastopajo interese vseh delavcev v okviru pooblastil tega organa v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, ali zakonom, ki ureja zadruge, in statutom družbe.

Nadzorni svet oziroma upravni odbor družbe je dolžan na zahtevo predstavnikov delavcev najmanj enkrat letno obravnavati poročilo sveta delavcev o stanju na področju uresničevanja tega zakona v družbi s predlogom ukrepov in se do njega opredeliti.

SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU – UPRAVA IN IZVRŠNI DIREKTORJI

Družba z dvotirnim sistemom upravljanja, kjer je zaposlenih več kot 500 delavcev, ima delavskega direktorja, ki ga predlaga v upravo družbe svet delavcev.

V družbi z enotirnim sistemom upravljanja, kjer je zaposlenih več kot 500 delavcev, je na predlog sveta delavcev eden izmed predstavnikov delavcev v upravnem odboru imenovan za izvršnega direktorja.

V družbi, kjer je zaposlenih manjše število delavcev, se lahko imenuje delavskega direktorja v upravo družbe ali predstavnika delavcev v upravnem odboru za izvršnega direktorja, če je tako določeno z dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem.

ČLAN UPRAVE IN IZVRŠNI DIREKTOR – IMENOVANJE IN DELO

Na predlog sveta delavcev imenuje delavskega direktorja kot člana uprave družbe nadzorni svet, predstavnika delavcev za izvršnega direktorja upravnega odbora pa upravni odbor.
Za odpoklic delavskega direktorja v upravi družbe ali predstavnika delavcev med izvršnimi direktorji upravnega odbora se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za njegovo

Zakon določa poseben postopek v primeru neizvolitve člana uprave ali izvršnega direktorja s strani NS ali UO.

V okviru splošnih pravic in obveznosti, ki pripadajo vsem članom uprave družbe ali izvršnim direktorjem družbe v skladu s posebnim zakonom in statutom družbe, delavski direktor ali predstavnik delavcev med izvršnimi direktorji družbe zastopa in predstavlja interese delavcev glede kadrovskih in socialnih vprašanj.

ZGD – SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

- Upravni odbor mora oblikovati revizijsko komisijo v družbi:

  (2) v kateri delavci v skladu z zakonom uveljavljajo svojo pravico do sodelovanja v organih družbe.

- Pridobivanje lastnih delnic;

- Pogojno povečanje osnovnega kapitala…

7. STATUSNO PREOBLIKOVANJE:

- z združitvijo,
- z delitvijo,
- s prenosom premoženja,
- s preoblikovanjem pravnoorganizacijske oblike.

PRIPOJITEV:

s prenosom celotnega premoženja ene ali več družb (prevzeta družba) z univerzalnim pravnim nasledstvom **na drugo družbo** (prevzemna družba) v zamenjavo za zagotovitev delnic prevzemne družbe (pripojitev);

SPOJITEV:

z **ustanovitvijo nove delniške družbe**, na katero z univerzalnim pravnim nasledstvom preide celotno premoženje družb, ki se spajajo, v zamenjavo za zagotovitev delnic nove delniške družbe, ki so jo ustanovile družbe, ki se spajajo (spojitev).

DELNIČARJI ODLOČAJO in RAZPRAVLJAJO O:

- pogodbi o pripojitvi;
- letni obračuni in poročila o stanju pri združitvi udeleženih družb za zadnja tri poslovna leta
- **vmesna bilanca udeleženih družb**, kar je nova obveznost po noveli; le-ta mora biti sestavljena, če je zadnja bilanca bila sestavljena za poslovno leto, ki **se je izteklo že več kot šest mesecev pred sklenitvijo pogodbe** o pripojitvi
- poročila o pripojitvi in revizijska poročila;
- **poročila nadzornih svetov**

UČINKI VPISA V SODNI REGISTER:

- premoženje prevzetih družb preide na prevzemno družbo.
- prevzete družbe prenehajo obstajati;
- delničarji prevzetih družb postanejo delničarji prevzemne družbe.

8. POVEZANE DRUŽBE

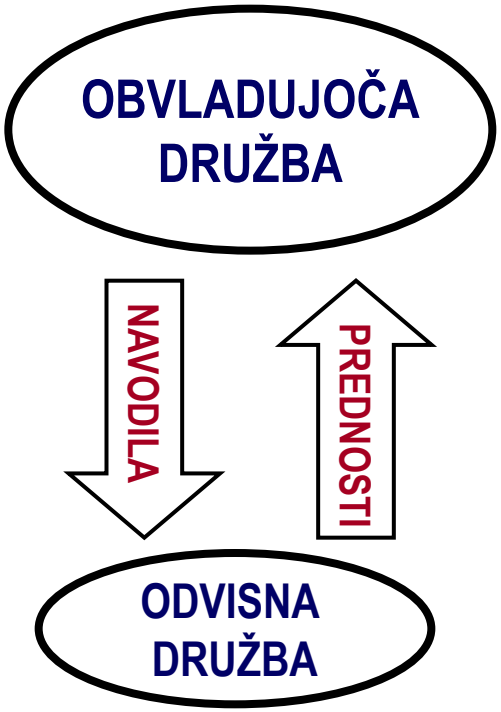
OBLIKE PO ZGD

- Samostojna z večinskim deležem v drugi družbi (štejejo glasovalne pravice);
- Odvisna družba (neposredno ali posredno obvladovanje);
- Koncernske družbe (ena obvladujoča, ena ali več odvisnih, enotno vodenje);
- Vzajemna kapitalska udeleženost (vsaki več kot ¼ v drugi družbi);
- Povezanost s podjetniškimi pogodbami
  - Pogodba o obvladovanju – podrejanje vodenja
  - Pogodba o prenosu dobička – celotnega ali del
  - Pogodba o zakupu obrata

PODJETNIŠKA POGODBA

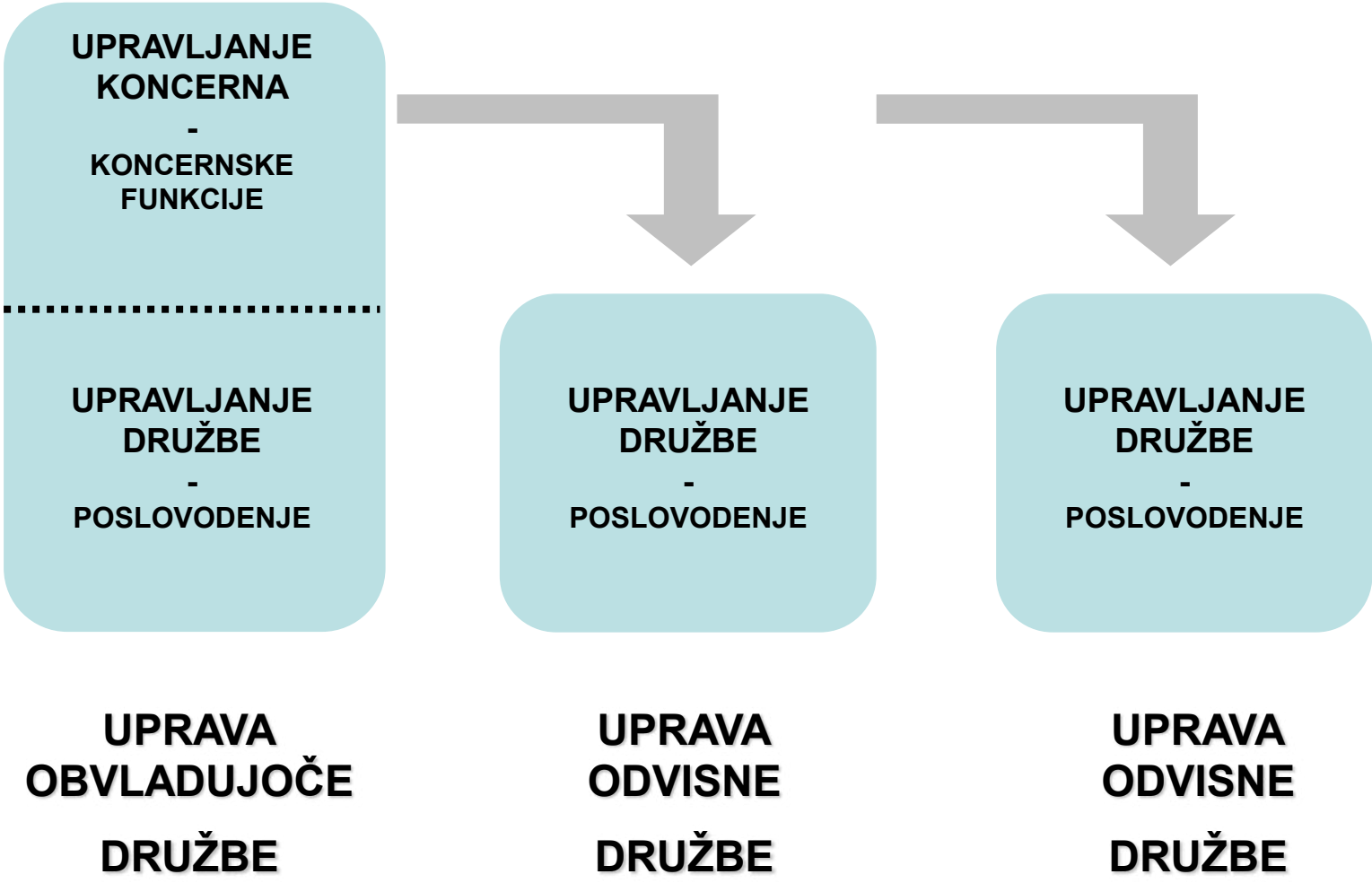
- **Vsebina**
  - 5 različnih oblik urejenih neposredno v ZGD;
- **Soglasje skupščine k podjetniški pogodbi**
  - ¾ večina pri sklepanju zastopanega kapitala;
  - Besedilo za delničarja;
- **Vpis v register**
  - Začetek veljavnosti z vpisom v register;
- **Sprememba, razveza, odpoved**
  - Soglasje in vpis.

VODENJE IN ODGOVORNOST

- **JE pogodba o obvladovanju**
  - Navodila (lahko tudi škodljiva,če koristijo..)
  - Obveznost spoštovanja navodil
  - Dajanje navodil pravilno in skrbno, sicer odgovornost
  - Upoštevanje navodil – pravilno in skrbno, sicer odgovornost
- **NI pogodbe o obvladovanju – dejanski koncern**
  - Prepoved vplivanja, ki je škodljivo
  - Nadomestilo prikrajšanja
  - Poročilo o razmerjih z odvisno družbo
  - Povračilo škode, kolikor je to sploh mogoče
  - Odgovornost U in NS odvisne družbe
  - Odgovornost U obvladujoče družbe

KONFLIKT INTERESOV PRI UPRAVLJANJU SKUPINE

9. ZAKON O PREVZEMIH – kratko o postopku

1	Obvestilo o prevzemni nameri
2	Objava prevzemne namere
3	Obvestilo o medsebojnih dogovorih uprav ciljne družbe in prevzemnika
4	Sklenitev pogodbe s KDD o zagotavljanju storitev v zvezi s prevzemom in plačilo nadomestila KDD
5	Izročitev bančne garancije KDD
6	Določitev izjave o sprejemu ponudbe za odkup
7	Prijava koncentracije Uradu za varstvo konkurence
8	Zahteva za izdajo dovoljenja ATVP za prevzem
9	Objava ponudbe za odkup vrednostnih papirjev z izvlečkom ponudbe za odkup
10	Mnenje uprave o ponudbi
11	Morebitna sprememba ponudbe za odkup in nujna spremljajoča dejanja
12	Izjava o sprejemu (spremenjene) ponudbe
13	Sporočilo ATVP o vseh poslih z vrednostnimi papirji v zadnjih 12 mesecih
14	Objava izida ponudbe za odkup
15	Izdaja odločbe ATVP o izidu prevzemne ponudbe
16	Objava odločbe ATVP o izidu prevzemne ponudbe

10. TRG VREDNOSTNIH PAPIRJEV - kratko

Temeljni zakon – ZTFI, Vsebina:

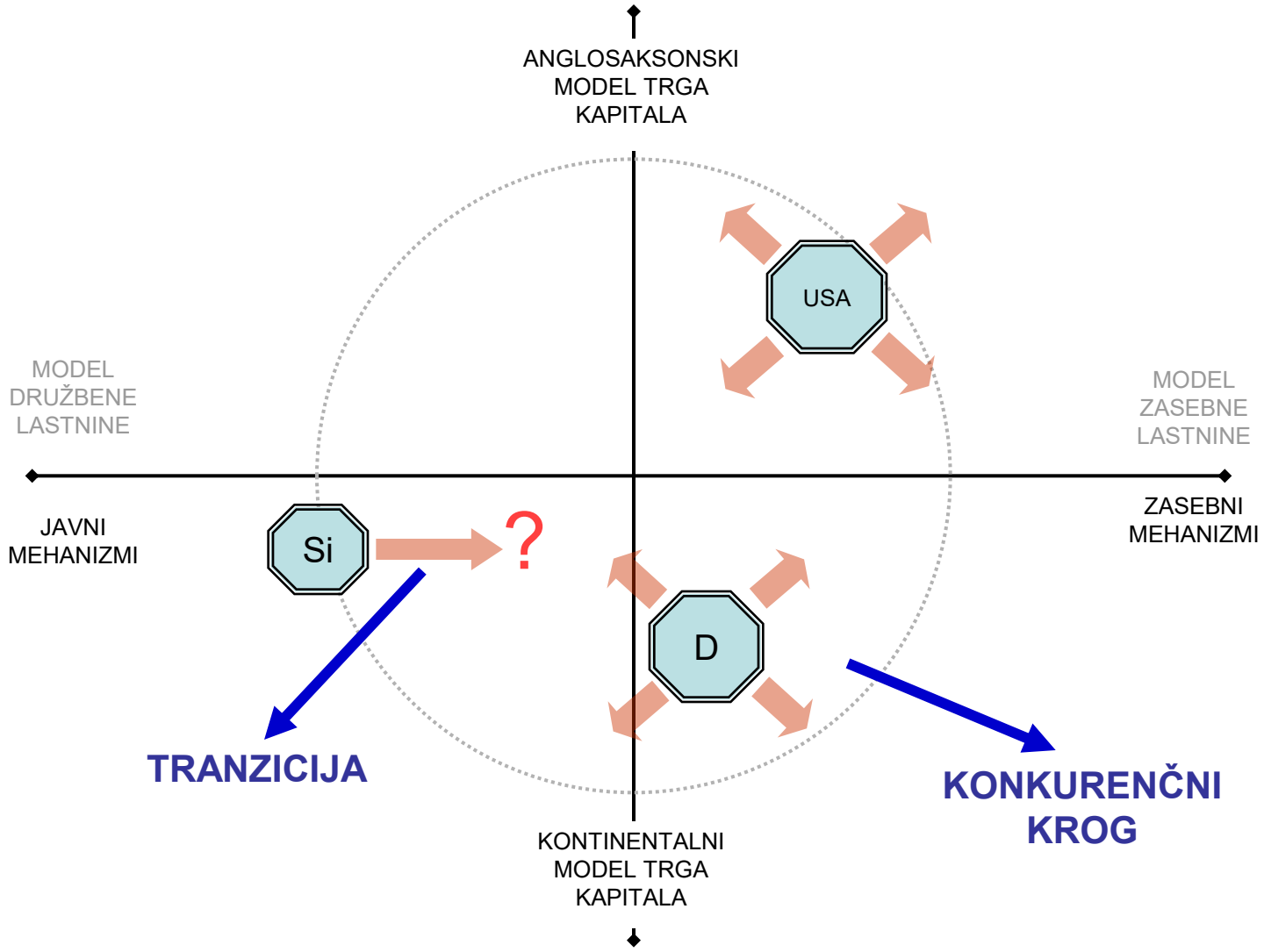
1.poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE
2. poglavje: PONUDBA VREDNOSTNIH PAPIRJEV JAVNOSTI
3. poglavje: OBVEZNOSTI RAZKRIVANJA NADZOROVANIH INFORMACIJ
4. poglavje: OPRAVLJANJE INVESTICIJSKIH STORITEV IN POSLOV
5. poglavje: UPRAVLJANJE BORZNOPOSREDNIŠKE DRUŽBE S TVEGANJI
6. poglavje: POSLOVNE KNJIGE IN LETNO POROČILO BORZNOPOSREDNIŠKE DRUŽBE
7. poglavje: PRAVILA POSLOVANJA PRI OPRAVLJANJU INVESTICIJSKIH STORITEV IN POSLOV
8. poglavje: NADZOR NAD OPRAVLJANJEM INVESTICIJSKIH STORITEV IN POSLOV
9. poglavje: BORZNI TRGI
10. poglavje: PREPOVEDANA RAVNANJA ZLORABE TRGA TER DRUGE OBVEZNOSTI ZA PREPREČEVANJE IN ODKRIVANJE ZLORAB TRGA
11. poglavje: PORAVNAVA POSLOV S FINANČNIMI INSTRUMENTI
12. poglavje: SISTEM JAMSTVA ZA TERJATVE VLAGATELJEV
13. poglavje: AGENCIJA ZA TRG VREDNOSTNIH PAPIRJEV
14. poglavje: POSTOPEK ODLOČANJA AGENCIJE V POSAMIČNIH ZADEVAH
15. poglavje: KAZENSKE DOLOČBE
16. poglavje: PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

11. UPRAVLJANJE DRUŽB

-

CORPRATE GOVERNANCE

RAZLIČNI SISTEMI UPRAVLJANJA DRUŽB

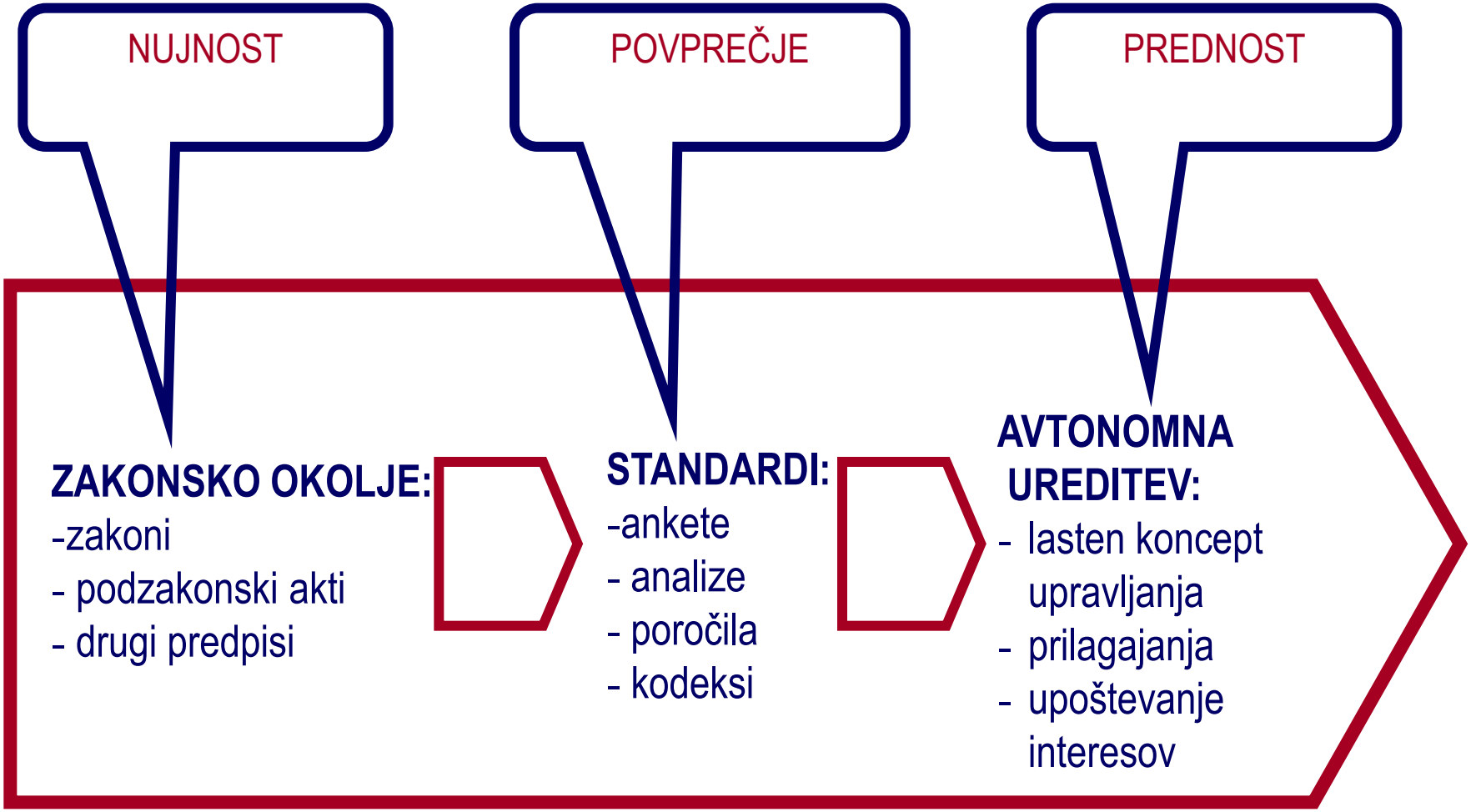

ZAKONSKI OKVIRI

- Raznolikost korporacijsko-pravnih okolij znotraj EU
- Različna pravna okolja:
  - enotino upravljanje
  - dvotirno upravljanje
  - participacija zaposlenih pri upravljanju
- Trendi poenotenja in konkurenčnosti korporacijsko-pravnih okolij
- Trendi slovenskega korporacijsko-pravnega okolja

MED ZAKONOM IN AVTONOMNIM UREJANJEM

NUJNOST
POVPREČJE
PREDNOST
ZAKONSKO OKOLJE:
-zakoni
- podzakonski akti
- drugi predpisi
STANDARDI:
-ankete
- analize
- poročila
- kodeksi
AVTONOMNA UREDITEV:
- lasten koncept upravljanja
- prilagajanja
- upoštevanje interesov